

Talouden tasapainottamisohjelma ja talousarvion 2025 raamibudjetti

Kunnanhallitus 4.3.2024 § 36

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnalla ei ole vuonna 2024 kuntalain mukaista taloussuunnitelmassa katettavaa alijäämää.

Valtionvarain ministeriö on tehnyt päätöksen 21.12.2023 kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2024 (VN/35660/2023). Valtiovarain ministeriön päätöksen mukaan Kaavin kunnan peruspalvelujen valtionosuus on negatiivinen 554 741 €.

Lisäksi negatiivisia valtionosuuksia ovat kotikuntakorvaukset (mm. 7–9 luokkien opetuksen järjestäminen kunnan ulkopuolella) sekä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus (mm. toisen asteen opetuksen järjestäminen). Yhteensä Kaavin kunnan valtionosuudet vuonna 2024 ovat negatiiviset noin 1,4 M€.

Kunnan on kyettävä tulevana vuosina tasapainoiseen talouteen. Taloussuunnitelmavuosille valmistellaan talouden tasapainotusohjelma, jonka avulla kunnan talous on ylijäämäinen viimeistään vuonna 2027. Tasapainotusohjelman valmistelu käynnistetään heti ja sen on tarkoitus olla valmiina syksyllä 2024, jolloin toimenpiteiden vaikutukset voidaan sisällyttää vuoden 2025 talousarviokehykseen.

Talouden tasapainotusohjelman tehtävänä on valmistella talouden tasapainotusohjelma, joka sisältää konkreettisia toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi.

Tilinpäätöksessä 2022 kumulatiivinen ylijäämä on noin 0,95 M€. Tilinpäätösennuste on, että vuosi 2023 toteutuu noin 0,7 M€ alijäämäisenä. Vuoden 2024 talousarvion tuloslaskelma näyttää 0,7 M€:n alijäämää. Vuoden 2024 jälkeen kunnan taseen arvioidaan olevan negatiivinen.

Talousarvioseminaarissa syksyllä 2023 käytiin läpi FCG Finnish Consulting Group Oy:n laatimaa esitystä Kaavin kunnan talouden näkymistä lyhyellä ja pitemmällä aikavälillä. Samassa seminaarissa todettiin myös että ns. yläkouluratkaistu olisi kerran vielä selvitettävä. Konsulttitoimisto Vertikal Oy oli tehnyt vuonna 2020 laajan raportin, joka oli ollut keskeinen aineisto päätöksenteossa.

FCG Finnish Consulting Group Oy on tehnyt tarjouksen yläkoulutarkastelusta. Tarkastelu olisi jatkoa syksyn koko Kaavin kunnan talouden selvityksestä. Yläkouluselvitys olisi tarkoitus toteuttaa kevään 2024 aikana.

Päätösehdotus

Kunnanhallitus:

- 1) käynnistää talouden tasapainotusohjelman laadinnan
- 2) nimeää talouden tasapainotusohjelmaan ohjausryhmän
- 3) määrittelee talouden tasapainotusohjelman laadintaan alustavan aikataulun ja kuulee tarvittaessa toimialajohtajia sekä muita asiantuntijoita
- 4) tilaa ns. yläkouluselvityksen FCG Finnish Consulting Group Oy:ltä 8 500 €:n hintaan (alv 0 %)

Päätös Keskustelun kuluessa Elvi Heikkinen esitti, että yläkouluselvitystä ei tilata. Satu Viljamaa-Dirks kannatti esitystä.

Keskustelun päätteeksi puheenjohtaja totesi, että keskustelun aikana on tehty päätösehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus alakohdan 4) osalta, joten asiasta on äänestettävä.

Puheenjohtaja esitti yläkouluselvityksen osalta, että pohjaesitystä kannattavat äänestävät JAA ja Elvi Heikkisen esitystä kannattavat äänestävät EI. Puheenjohtaja esitti myös, että äänestys suoritetaan nimenhuutoäänestyksenä. Kunnanhallitus hyväksyi puheenjohtajan ehdotuksen yksimielisesti.

Suoritettussa äänestyksessä pohjaesitys sai 4 ääntä (Jarkko Taskinen, Hilikka Tiilikainen, Arto Vesterinen ja Arto Nykänen) ja muutosesitys 2 ääntä (Elvi Heikkinen ja Satu Viljamaa-Dirks). Pasi Pitkänen äänesti tyhjää. Äänestyksessä annettiin kaikkiaan 7 ääntä.

Näin ollen kunnanhallitus:

- 1) käynnistää talouden tasapainotusohjelman laadinnan
- 2) nimeää talouden tasapainotusohjelmaan ohjausryhmän jäseniksi valtuuston 1. varapuheenjohtaja Ari Räsänen, valtuuston 2. varapuheenjohtaja Jukka Tirkkonen, kunnanjohtaja Harri Korhosen sekä vs. hallintojohtajan Juho Pulkan (sihteeri).
- 3) ohjausryhmä määrittää talouden raamit ennen kesälomakauden alkua (kesäkuun loppu) ja toiminnalliset raamit niin, että ne yhdessä ehtivät talous- ja toimintasuunnitelman 2025 valmisteluun kuunnellen tarvittaessa asiantuntijoita,
- 4) tilaa ns. yläkouluselvityksen FCG Finnish Consulting Group Oy:ltä 8 500 €:n hintaan (alv 0 %)

Kunnanhallitus 06.05.2024 § 69

Valmistelija Harri Korhonen, kunnanjohtaja, puh. 044 493 8304

Nimetty talouden tasapainotusohjelman työryhmä on aloittanut työnsä ja kuullut kaikkia kunnan toimialoja kevään aikana:

- Kasvun ja oppimisen toimiala 8.4.2024
- Tekninen ja ympäristö toimiala 12.4.2024
- Hallinto ja kokonaisuus 22.4.2024

Talouden tasapainottamisesta on käyty keskustelu valmistelun pohjalta valtuuston iltakoulussa maanantaina 29.4.2024.

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus evästää työryhmää talouden tasapainottamisohjelman valmistelua valtuuston iltakoulun pohjalta.

Päätös

Kunnanhallitus merkitsi tilanteen tiedokseen ja kävi lähetekeskustelua talouden tasapainottamiseen liittyen.

Toimenpiteet ja otteet

Valmistelija

Harri Korhonen, kunnanjohtaja, puh. 044-4938304

Kunnanhallitus linjasi kokouksessaan 6.5.2024 talouden tasapainottamista ja totesi että aineiston ja valmistelun pohjalta edetään sekä toimintakulujen karsimisen että toimintatuottojen lisäämisen toteuttamiseksi. Lisäksi linjattiin omaisuuden myyntiä sekä kuntastrategian päivittämisen tarpeellisuutta.

Toimintamenojen tavoitteena on saada säästöjä aikaiseksi noin 140 000 € / vuosi. Säästökohteita ovat mm: luottamushenkilö toiminnan muutokset, kylien katu- / tievalaistuksesta luopuminen, energiatehokkuuden parantaminen, harkinnanvaraisten avustusten puolittaminen, iltapäiväkerho toiminnan lopettaminen, varhaiskasvatuksen keskittäminen päiväkotiin (perhepäivähoidon lopettaminen).

Toimintatuottojen kasvua tavoitellaan noin 90 000 € / vuosi. Lisätuottoja tavoitellaan mm. hulevesimaksusta, vesi- ja viemärlaitoksen käyttömaksuista (käyttömaksujen tulee kattaa käyttökulut), taksojen ja maksujen korotuksista.

Omaisuuden myynnillä tavoitellaan kuluvana vuonna noin 160 000 €:n myyntituloa.

Myytävät metsätilat:

- Niemelä 8:15, pinta-ala noin 20,4 ha
- Metsäkaartanen 4:16, pinta-ala noin 17,5 ha
- Kaatronmetsä 4:22, pinta-ala noin 4,2 ha
- Kunnanharju 6:2023, pinta-ala noin 11,3 ha
- Alapelkola 15:17, pinta-ala noin 1,6 ha (määräala)
- Havukkamäki 5:3, pinta-ala noin 4,0 ha (määräala)

Talouden tasapainottamista haetaan myös tietyistä investoinneista luopumalla tai siirtämällä niitä tuleville vuosille. Investointien tulisi kohdistua sellaisiin toimiin / toimenpiteisiin jotka vähentävät käyttötalouden kustannuksia. Tällaisia toimia ovat mm. energiatehokkuuden lisääminen. Kuluvan vuoden investoinneista ei toteuteta matonpesupaikkaa ja eikä kuntoportaita suunnitelmavuosina. Molemmat investoinnit aiheuttaisivat kustannuksia myös käyttötalouteen.

Henkilöstökulut ovat vuosittain noin 3,2 milj. €. Kaavin kunnan ulkoisesta budjetista henkilöstökulut ovat yli 40 %. Monet tehtävät kunnassa on lakisääteisesti määritelty ja mitoitettu. Selvitysten perusteella henkilöstö toimii jo nykyään ääri rajoilla. Talouden tasapainottamista henkilöstökuluista merkittävässä määrin on siten vaikea toteuttaa. Vapaaehtoisin toimin henkilöstökuluja saadaan säästymään mm. vaihtamalla lomarahoja vapaaksi ja palkattomilla virka-/työvapailta. Näihin vapaaehtoistoimiin kuntatyönantaja suhtautuu myötämielisesti.

Jatkoselvittelyyn mm. vesiosuuskuntien liittyminen kunnan vesi- ja viemärlaitokseen, vesi- ja viemärlaitoksen yhtiöittäminen, kaukolämpösopimuksien ajantasaistaminen.

Yläkoulun selvitystyö on edelleen kesken.

Valtuustokauden 2021 – 2025 päätavoitteet ja niiden tilanne:

1. Lasten ja lapsiperheiden hyvinvointi paranee / osittain heikkenee, mutta valtuustokaudella on toteutunut mm. maksuton varhaiskasvatus ja uusi päiväkotitoiminta on otettu käyttöön.
2. Kunnassa on puitteet kaikenikäisille kuntalaisille hyvinvointia tuottavalle yhdistystoiminnalle ja sen yhteistyölle / osittain toteutuu, perintövaroja on käytetty yhdistystoiminnan tukemiseen, hankerahoituksilla on saatu lisättyä hyvinvointia
3. Kaavista Pohjois-Savon yrittäjäystävällisin kunta 2024 / tätä edelleen tavoitellaan, suunta on tällä hetkellä oikea
4. Kauppakylä Kaavin palvelut säilyvät monipuolisina / yrityksiä lopettanut toimintansa, toisaalta uusia yrityksiä on syntynyt
5. Kunnan työntekijät kokevat tulevansa kuulluksi heidän työtä ja työhyvinvointia koskevissa asioissa / tämä on jatkuvaa toimintaa, työhyvinvointiin on panostettu sekä fyysisesti että henkisesti
6. Kaavilla on puoleensavetävä brändi / Kaavi Ihan Pimee ilme on otettu käyttöön vuoden 2023 aikana
7. Kuntatalous on tasapainossa / tässä tavoitteessa on haastetta, talouden tasapainottamisohjelmalla haetaan tasapainoa tuleville vuosille

Liitteenä yhteenveto arvioiduista menojen vähennyksistä ja tulojen lisäyksistä.

Vaikutusten arviointi

Päätös tukee valtuustokauden päätavoitetta seitsemän, kuntatalous on tasapainossa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus käynnistää yllä selostusosassa ja liitteessä olevat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi. Osa vaikutuksista kohdistuu kuluvalle vuodelle ja osa kohdistuu tuleville vuosille.

Päätös

Keskustelun kuluessa Satu Viljamaa-Dirks esitti, että asia jätetään pöydälle. Esitystä kannattivat Elvi Heikkinen, Jarkko Taskinen sekä Arto Vesterinen.

Koska oli esitetty asian pöydälle panna, puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja esitti, että pöydällepanoa kannattavat äänestävät EI ja asian käsittelyn jatkamista äänestävät JAA.

Äänestyksessä annettiin neljä EI-ääntä (Satu Viljamaa-Dirks, Elvi Heikkinen, Arto Vesterinen ja Jarkko Taskinen) ja kaksi JAA-ääntä (Arto Nykänen ja Hilikka Tiilikainen).

Asia jätettiin pöydälle.

Toimenpiteet ja otteet

kasvun ja oppimisen toimiala
tekninen ja ympäristötoimiala

Valmistelija Kunnanjohtaja Harri Korhonen, harri.korhonen@kaavi.fi, 044 493 8304

Talouden tasapainottamisohjelmasta olisi perusteltua irroittaa myytävät metsätilat omaksi kokonaisuudekseen. Myytävillä metsätiloilla on tällä hetkellä hyvä markkinatilanne ja kesäkausi olisi arvioiden mukaan soveltuvin ajankohta maa-alueiden myyntiin.

Tarkennetut myytävät kohteet:

- Niemelä 8:15 (tila n. 20 ha)
- Metsäkaartanen 4:16 (tila n. 17,5 ha)
- Kaatronmetsä 4:22 (tila n. 4,2 ha)
- Kunnankorpi 6:203 (palsta n. 8,0 ha)
- Alapelkola 15:17 (määräala n.1,6 ha)
- Havukkamäki 5:3 (määräala n. 4 ha)

Vaikutusten arviointi Päätös tukee valtuustokauden päätavoitetta seitsemän, kuntatalous on tasapainossa.

Esittelijä Kunnanjohtaja

Päätösehdotus Kunnanhallitus:
1) käynnistää yllä selostusosassa olevien metsätilojen myynnin
2) palauttaa muilta osin taloudentasapainottamisohjelman työryhmälle uudelleen valmisteltavaksi
3) antaa työryhmälle tarvittavan evästyksen uudelleen valmisteluun.

Päätös Esityksen mukaan.

Toimenpiteet ja otteet talouden tasapainottamisen toimikunta
tekninen toimiala

Kunnanhallitus 19.08.2024 § 115

Valmistelija Kunnanjohtaja Harri Korhonen, harri.korhonen@kaavi.fi, 044 493 8304

Kuntatalouden ennusteet eivät juurikaan ole muuttuneet kokonaisuutta arvioitaessa. Ennusteiden mukaan tilinpäätös 2024 tulee olemaan alijäämäinen, vaikka metsätilojen myynti toteutuisi tavoitteiden mukaisesti.

Ns. yläkoulu selvitys on valmistunut ja johtopäätökset ovat tässä vaiheessa että koulun toimintaan ei ole näköpiirissä muutoksia ainakaan lyhyellä aikavälillä. Aktiivinen seuranta Kaavin kunnan ympärillä mahdollisesti tapahtuvissa koulumuutoksissa on kuitenkin syytä huomioida.

Jatkoselvityksessä ovat edelleen mm. vesiosuuskuntien liittyminen kunnan vesi- ja viemärlaitokseen, vesi- ja viemärlaitoksen yhtiöittäminen, kaukolämpösopimuksien ajantasaistaminen.

Henkilöstökuluissa on pyritty kannustamaan vapaaehtoisia säästötoimia kuten lomarahojen vaihtamista vapaaksi ja käyttämään palkattomia virka- / työvapaita työtilanteen niin salliessa.

Taloudentasapainottamis työryhmä on kokouksessaan 12.8.2024 käsitellyt talouden tasapainottamisohjelmaa ja vuoden 2025 raamibudjettia. Vuoden 2025 talousarviossa pyritään siihen että käyttötalous olisi tasapainossa kokonaismenojen ja -tulojen osalta.

Taloussuunnitelmavuodelle 2026 odotetaan valtionosuus järjestelmän uudistumista. Taloussuunnitelmavuoden 2026 alusta lukien myös hyvinvointialueen vuokratila kokonaisuudet tulevat uuteen tarkasteluun.

Liite:

- talousarvion 2025 raamibudjetti

Oheismateriaali:

- taloudentasapainotussuunnitelma 2025

Vaikutusten arviointi	Päätös tukee valtuustokauden päätavoitetta seitsemän, kuntatalous on tasapainossa
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus: 1) hyväksyy liitteen mukaisen raamibudjetin talousarvion 2025 laadintaa varten 2) esittää valtuustolle tiedoksi talouden tasapainottamistoimet ja -periaatteet talousarviovuosille 2024 ja 2025.
Päätös	<p>Keskustelun kuluessa Satu Viljamaa-Dirks esitti, että asia jätetään pöydälle. Elvi Heikkinen kannatti esitystä. Puheenjohtaja totesi, että esityksestä on äänestettävä.</p> <p>Puheenjohtaja esitti, että äänestäminen suoritetaan nimenhuutoäänestyksenä ja asian käsittelyn jatkamisen puolesta äänestävät JAA, pöydällepanon puolesta EI. Äänestyksessä JAA sai kolme (3) ääntä (Pitkänen, Tiilikainen ja Nykänen) ja EI sai kolme (3) ääntä (Vesterinen, Viljamaa-Dirks ja Heikkinen). Äänten mennessä tasan, ratkaisi puheenjohtajan ääni, jolloin keskustelua jatkettiin.</p> <p>Keskustelun kuluessa Satu Viljamaa-Dirks esitti, että päätösesitys hylätään. Esitys raukesi kannattamattomana. Näin ollen päätökseksi tuli kunnanjohtajan päätösesitys.</p> <p>Satu Viljamaa-Dirks jätti päätökseen eriävän mielipiteen, joka liitetään pöytäkirjaan.</p>

Toimenpiteet ja otteet

Kunnanvaltuusto 16.09.2024 § 40
25/02.02.02/2024

Päätösehdotus Kunnanvaltuusto merkitsee tiedoksi talouden tasapainottamistoimet ja -
periaatteet talousarviovuosille 2024 ja 2025.

Päätös Esityksen mukaan.

Toimenpiteet ja otteet